

Slag op de Mookerheide

In de rubriek "Weten en Zien" verzorgt historica Olga van den Broek historische schetsen over het nog zichtbare verleden in onze regio. Deze keer schrijft zij over de slag op de Mookerheide en wat er aan voorafging.

Of we nu voor- of tegenstander zijn van één Bergen-Gennep-Mook-Midelaar, gemeenschappelijk hebben we in ieder geval al het nationaal park de Maasduinen. In de noordelijkste punt van dit natuurgebied, nabij de glooiingen van de Mookerheide, woedde tijdens de Tachtigjarige Oorlog op 14 april 1574 een hevige veldslag, de Slag op de Mookerheide.

Eind 1573 verliep de opstand tegen koning Philips II, de Spaanse heerser over de Nederlanden, slecht. Willem van Oranje gaf daarom zijn broers Lodewijk en Hendrik van Nassau opdracht om bij Duitse en Franse vorsten steun te vragen. Die steun werd toegezegd en de broers konden zo een groot huurleger samen-

Slag op de Mookerheide uit de Atlas van Stolk.

stellen. Hiermee wilden zij in februari 1574 vanuit Duitsland bij Maastricht de Maas oversteken. Hun doel was om in Brabant het vuur van de Opstand nieuw leven in te blazen. Spaanse bevelhebbers kregen hier lucht van en trokken razendsnel met hun troepen naar Maastricht om hen tegen te houden. Lodewijk probeerde vervolgens bij Roermond de oversteek te wagen, maar opnieuw waren de Spanjaarden hem voor en hielden hem tegen. Zo trok-

ken beide legers, het ene langs de ene kant van de Maas het andere aan de andere kant, al rovend en plunderend verder naar het Noorden tot zij bij Mook op elkaar botsten. De Spanjaarden waren een dag eerder bij Grave en staken daar via een schipbrug de Maas over. Vanuit Heumen, Overasselt en Malden wachtten zij met 8000 man tellende Nassausche leger op. Op 13 april 1574 kwamen de troepen van de Nassau-broers 's avonds in Mook aan en moesten haastig bij het licht van fakkels een loopgraaf graven. De nacht van 13 en 14 april was voor de bewoners van Mook en Heumen een verschrikking. Spaanse boten voeren al schietend de hele nacht af en aan om de soldaten van Nassau uit hun slaap te houden.

Oorlogvoeren was in de tijd van de Tachtigjarige Oorlog vooral het belegeren van vestingen en steden, veldslagen werden vermeden. Daarvoor had je goed getrainde, gedisciplineerde soldaten nodig en dat lukte met

de vaak bij elkaar geraapte huurlegers niet.

Voor deze veldslag wisten de Spaanse legeraanvoerders dat hun soldaten beter getraind en uitgerust waren dan het huurleger van hun tegenstanders. De Nassausche huursoldaten waren onderweg al gaan muiten, zij eisten soldij en riepen op 14 april bij het eerste treffen nog 'geld! geld!' in plaats van te vechten. Maar de Nassausche ruitrij won de eerste slag en zette de tegenaanval in. De goed uitgeruste en beter geordende Spaanse soldaten sloegen deze aanval echter gemakkelijk af en joegen hun tegenstanders achterna die naar alle kanten wegluchtten.

Het Oranjeleger werd verpletterend verslagen. Ongeveer 3000 soldaten vonden de dood door Spaanse kogels en zwaardhouwen of op hun vlucht in de moerassen bij Plasmolen. Aan Spaanse zijde sneuvelde ongeveer 150 man. Ook Hendrik en Lodewijk van Nassau stierven op het slagveld. Het is niet bekend hoe en waar zij precies gestorven zijn want hun lichamen

zijn nooit gevonden. Omwonenden kregen na de slag de opdracht om de doden te begraven. Daarbij zijn waarschijnlijk wapens en kleding gestolen waardoor hun lichamen niet herkend zijn en anoniem begraven.

Nu vind je de beroemde aanvoerders van beide legers terug in de naar hen vernoemde straten in Mook. Spaans zijn de Bracamonteweg, Mondragonweg, Avilaweg en Mendozaweg. Oranje zijn de Lodewijkstraat, Hendrik van Nassaulaan en de Christoffelweg.

In Plasmolen herinneren de Helweg en de Vagevuurweg aan de verschrikkingen van de op de vlucht in de moerassen verdronken soldaten.

Kiste Trui, de vrouw die haar hele leven naar de schatkist van Lodewijk en Hendrik zocht en het kapelletje van Onze Lieve Vrouw van de Dwaallichtjes aan de Mortel die de zielen van de gedode soldaten tot rust bracht, herinneren eveneens aan deze geschiedenis.

Lodewijk en Hendrik, worden in en op de protestante kerk in Heumen herdacht met hun lijfspreuk: 'Plûtort mort que vaincu gèneux sang de Nassau': 'liever dood dan overwonnen, edel bloed van Nassau'.

Bron: J.L. Meulleners, De slag van Mook in; Publications du Limbourg, 1893
P.J.. Blok, De Slag op de Mookerheide, rede gehouden bij de onthulling van het monument te Heumen 1894
H.H.E. Wouters, Grensland en Bruggehoofd in; Maaslandse Monografiën 1970

In het kapelletje van Onze Lieve Vrouw van de Dwaallichtjes aan de Mortel in Mook worden de zielen van de gedode soldaten tot rust gebracht.